

Klasifikace průmyslu.

1. Konference doporučuje Mezinárodnímu úřadu práce doplniti seznam průmyslu konferenci předložený, za tím účelem, aby byl podrobněji ukázán obsah každé průmyslové skupiny v rozličných státech a aby byly získány k tomuto cíli všechny nezbytné zprávy různých vlád. Tento rozšířenější seznam by bylo nutno zaslati v přiměřeném čase pro informaci vládám, s pozváním, aby sdělily své poznámky Mezinárodnímu úřadu práce.

2. Konference rovněž doporučuje Mezinárodnímu úřadu práce, aby pokračoval ve své snaze, ve spolupráci se Společností národů a Mezinárodním statistickým ústavem, srovnávati stávající již klasifikace a podporovati postupnou dokonalejší úpravu těchto klasifikací ve směru větší jednotnosti a lepší srovnatelnosti.

Ze Sociálního ústavu Českoslov. republiky.

V Publikacích Sociálního ústavu byla vydána další tři čísla: jako č. 24. vyšla stručná informační brožura »Politique et prévoyance sociales en Tchécoslovaquie du 1er juillet 1924 au 31 décembre 1925.« Rédigé d'après les Rapports officiels par le Dr. Jean Řípa, vice-sécretaire au Cabinet du Ministère de la prévoyance sociale. Str. 35 s tabulí. Účelem knížky je podati přehlednou informaci o organizaci a činnosti ministerstva sociální péče a o zákonných opatřeních jeho oboru za posledního půl druhu roku. Zde navazuje publikace na dílko »La politique sociale en Tchécoslovaquie«, jež vyšlo před dvěma lety k Mezinárodnímu sjezdu sociální politiky v Praze a jež podávalo celkový přehled o naší sociální politice od převratu do polovice r. 1924. — Dalším 25. číslem Publikací S. Ú. je vědecká práce dra Jaroslava Janka: »O nezaměstnanosti v Československu (statistická studie)«. Str. 109 s kartogramem a četnými grafy v textu. Účelem práce je v první řadě osvětliti základ a metodu čs. statistiky nezaměstnanosti a studovati její reprezentativní hodnotu. Dále se publikace zabývá rozborem sezonního vlivu na trh práce, pravděpodobným průměrným trváním nezaměstnanosti a vztahy mezi nezaměstnaností a některými jevy hospodářskými a sociálními (natalitou, sňatečností, sebevražedností, pohybem cenové hladiny, hnutím stávkovým a prací přes čas). Tím je naznačen obsah práce, rozvržená do osmi kapitol, kromě úvodu a dodatku, obsahujícího početní podklady. Tato statistická studie ukazuje způsob moderní analyzy statistických řad a měření vztahů je spojujících. Část tabulková v textu není kompilací, nýbrž je výsledkem analytické práce provedené metodicky podle jasného plánu a způsobem logickým. Rovněž grafické zpracování je ukázkou korektního statistického předvedení. Výsledky této statistické práce a cesta množstvím statistických dat, kterou autor prošel, budou jistě podrobněji posouzeny odborníky. — Číslo 26. Publikací S. Ú. zabývá »Mezinárodní organizace práce a sociální pojištění.« Str. 48. Knížka, která je překladem oficiální zprávy, podává stručný, ale výstižný přehled dosavadních snah Mezinárodního úřadu práce o doplnění a zdokonalení sociálního pojištění. Zaznamenává tu jednání jednotlivých Mezinárodních konferencí o věci té, přípravnou činnost Mezinárodního úřadu pro ně, obnovu Mezinárodního výboru pro sociální pojištění a odhaduje další úkoly, které tu čekají Mezinárodní organizaci práce. Při tom zabývá se podrobně zejména rozborem a motivy usnesení VII. konference (1925), jež byla věnována valným dílem

otázkám pojištění úrazového a odškodnění nemocí z povolání. V příloze otiskuje v doslovném znění všechny konvence a rekomandace o sociálním pojištění, přijaté konferencemi v roce 1919—1925. Spisek vhodně doplňuje bibliografie všech publikací, vydaných Mezinárodním úřadem práce o sociálním pojištění.

Podzimní období přednáškové bylo zahájeno 20. října přednáškou posl. Roberta Kleina, jež se konala za velmi četné účasti interesentů v přednáškové síni Technologického musea. Řečník pojednal velmi podrobně o návrhu čs. zákona o zaměstnancích ve vyšších soukromých službách a o mezinárodních snahách o úpravu sociálního a právního postavení těchto zaměstnanců. Uvedl: V dějinách sociálního zákonodárství všech států shledáváme, že byly původně upravovány pracovní a právní poměry manuálně pracujících a tvořeny postupně normy dělnického práva, které platily buď pouze pro manuálně pracující aneb tvořily společnou ochranu také pro část duševně pracujících, aneb konečně dosaženo zákonné úpravy menšího počtu soukromých zaměstnanců ve společných zákonech dělnických. Pro naše poměry je typickým dokladem tohoto vývoje rakouský řád živnostenský, vydaný cís. patentem dne 20. prosince 1859, čís. 227 ř. z., jehož hlava šestá pojednává o živnostenském pomocnictvu a pod § 73 vsunuje také obchodní pomocníky, vedle nichž však současně jmenuje tovaryše, sklepníky, kočí při živnostech dopravních, tovární dělníky, učedníky a osoby pracovní, jichž užívá se k podřízeným službám pomocným při živnosti. V § 76 mluví se o povinnostech pomocných pracovníků, kteří musí majiteli živnosti prokazovati věrnost, poslušnost a úctu, slušně se chovati a pod. Živnostenský řád dotýká se dále učňovského poměru a obchodních jednatelů. Také všeobecný zákonník obchodní ze dne 17. prosince 1862 dotýká se obchodních cestujících, obchodních pomocníků, prokuristů, kteréžto části byly většinou nahrazeny zákonem o služební smlouvě obchodních pomocníků a jiných zaměstnanců v podobném postavení ze dne 16. ledna 1910, č. 20 ř. z. (zákonem o obchodních pomocnících). Tento zákon po prvé upravil uceleným způsobem poměry soukromých zaměstnanců a upozornil tak širokou veřejnost na důležitost duševně pracujících, kterým vzhledem k povaze jich povolání je nutno poskytnouti nejdalekosáhlejší ochranu. Zákon nesporně znamenal v době, kdy byl vydán, značný pokrok na poli sociálně politickém, neboť svým obsahem a uspořádáním vytvořil novodobé dílo ochrany práce. Umožnil především svým § 6 jednodušší ujednávání kolektivních smluv mezi »spolkem zaměstnavatelů a zaměstnanců«, kterýmžto termínem uznal právně také odborové organizace a nahradil v mnohých případech pro zaměstnance obchodů těžkopádné řízení smluvní, vyjádřené v § 114b) ž. ř. V § 8 zaručuje zákon nárok na plat až do 6 neděl, je-li zaměstnanec nemocen neb utrpěl-li úraz. Nemocenská podpora mocí zákona musí býti zaměstnanci ponechána. Zaměstnanec má dále nárok na své peněžité požitky, když mu pro jiné důležité, jeho osoby se týkající důvody, bez jeho zavinění není možno pracovati po poměrně krátký čas. Zákon upravil zejména nároky narukovavších k vojenskému cvičení, otázku provise, diet, platu, remunerace, placené dovolené (od 10 dnů do 3 neděl), výpovědních lhůt, zkušebních lhůt, práva na hledání nového místa, úpravy vysvědčení, nároků v případech konkursu, konkurenční klausule, naturálního bytu při úmrtí zaměstnancově a zdravotní péče jak pracovních, tak obytných místností. Poválečné poměry vynutily si pochopitelné volání soukromozaměstnaneckých organi-

sací po novelisaci zákona, kteroužto nutnost uznala i vláda republiky Československé prohlášením býv. ministra spravedlnosti dra Dolanského, který přislíbil předložit vládní osnovu ještě podzimnímu zasedání r. 1923. Referentská osnova do té doby vypracovaná, nevyhovovala požadavkům, jež zúčastněné organizace zaměstnanecké předložily a došlo po novém řízení k vypracování další osnovy, která sice v mnohých ustanoveních vyhověla návrhům zaměstnaneckým, leč i tak vyžaduje dalších oprav, aby alespoň v podstatných ustanoveních upravila podmínky, docílené již ve smlouvách neb v předchozích ochranných nařízeních, upravujících výpovědní lhůty a nároky demobilisovaných vojnů. Zaměstnanci žádají, aby již titul zákona vyjadřoval rozsah působnosti a obávají se právem, že záhlaví »zákon o zaměstnancích ve vyšších soukromých službách«, zúžuje okruh osob, které nesporně do rámce zákona patří, ba zúžuje dokonce i působnost dosud platného zákona o obchodních pomocnících. Je nutno vytvořití oproti termínu »dělník« termín »soukromý zaměstnanec«, aby i mezinárodně, tak jak je to v jiných státech, v tomto směru byla zachována jednotná linie. Nedoporučuje se, aby v budoucím zákonu bylo užíváno nejasných ustanovení o »kupeckých« nebo »nekupeckých«, ale vyšších službách kancelářských neb odborných, ježto tyto široké pojmy ponechávají judikatuře neobmezenou volnost k výkladu zákona. Setkáváme se právě v poslední době se zjevy, že po 15leté existenci zákona o obchodních pomocnících některé prodavačky neuznávají se za obchodní pomocnice. Určiti přesně rámec zákona je základem jistoty a přesnosti a bylo by tudíž nejlépe opřítí bezpečnost zákona o t. zv. generální klausuli, o demonstrativní výpočet podniků, jichž soukromí zaměstnanci by zákonu podléhali, o demonstrativní vyjmenování povolání soukromých zaměstnanců a o praksi staršího zákona, určeného pro obdobný okruh osob, o zákon o pensijním pojištění. Ministerská komise pro novelu posléze jmenovaného zákona vypracovala návrh § 1 o působnosti nového zákona, který alespoň částečně vyhovuje vysloveným zásadám a je rozhodně příznivější než návrh referentské osnovy. Poslední referentská osnova vykazuje oproti dosavadnímu stavu výhody zejména v nárocích na náhradu hotových výloh při osobním představení, v nárocích na hotové výlohy a diety, je-li zaměstnanec zaměstnáván mimo provozovnu, pro kterou byl přijat a mimo své řádné bydliště. Osnova přiznává dále nárok na novoročné, je-li obvyklé v místě v příslušném oboru, neb bylo-li zaměstnanci vyplaceno po tři léta po sobě, nárok na zálohu, prodlužuje nárok na plat při nemoci a úrazu, při zaměstnáních delších jak 10 let o 14 dní za každých 10 let nepřetržité služby, upravuje nároky těhotných a kojících žen, zajišťuje nároky při výkonu veřejnoprávních povinností, prodlužuje nárok na dovolencu do 5 let alespoň 14denní, přes 5 let do 15 let alespoň 3nedělní a po delším zaměstnání alespoň 4nedělní, při výpovědních lhůtách uznává pro déle jak 10 roků zaměstnané tříměsíční výpovědní lhůtu, u zemědělských zaměstnanců uznává výpověď až šestiměsíční. Naproti tomu zhoršuje referentská osnova celou řadu dosavadních ustanovení, která vláda i sněmovny musí napravití. Naším zákonodárným sborům byly v tomto zasedání předloženy 2 iniciativní osnovy, tisk 55 (posl. Klein), tisk 56 (posl. Bergman). Obě osnovy byly přikázány sociálně-politickému výboru k projednání. Z mezinárodního zákonodárství cituje referent nejlepší zákon pro ochranu soukromých zaměstnanců dosud vytvořený, a to zákon rakouský ze dne 11. května 1921, který mimo jiných výhod poskytuje zaměstnanci nárok na odbytné, počínaje tříletým zaměstnáním na dvouměsíční plat,

kterýžto nárok stoupá až po 25letém zaměstnání na jednoroční plat. Dovolena počíná po 6měsíčním zaměstnání dvěma týdny a končí po 25letém zaměstnání pěti týdny. Výpovědní lhůty jsou nestejně; krátká pro zaměstnance (1 měsíc), dlouhá pro zaměstnavatele (až 5 měsíců). Překvapí zajisté, že na př. Bolivie zákonem o zaměstnancích v obchodech a jiných živnostech ze dne 21. ledna 1924 vytvořila obdobný zákon, který v některých partiích je ještě příznivější než citovaný zákon rakouský. Bolivijský zákon zaručuje remuneraci ve výši 1měsíčního platu, odbytné počínaje tříměsíčním zaměstnáním až do 1ročního zaměstnání 1měsíčním platem a konče po různých stupnicích po 30letém zaměstnání na 20 měsíčních platů. Výpovědní lhůty jsou nestejně. V otázce dovolené poskytují na př. Finsko po jednoletém zaměstnání 2 týdny a po 10letém zaměstnání 1 měsíc. Německo má nestejně lhůty výpovědní a zavedlo v poslední době zvláštním zákonem ochranu starých zaměstnanců, kterou u nás postrádáme. Belgický zákon o zaměstnancích upravuje veškeré otázky moderního pracovního poměru a vytvořil ve směru dovolené a jiných otázek příznivější ustanovení. Také republika Salvádor vytvořila zákonem na ochranu obchodních zaměstnanců ze dne 29. května 1926 celou řadu příznivějších ustanovení než jsou obsaženy v naší referentské osnově. Na fóru mezinárodním jednáno o sociálně-politickém zákonodárství ve smyslu referentově na kongresu Mezinárodního svazu soukromých zaměstnanců ve Vídni, ve dnech 10.—12. srpna 1921, v Kodani ve dnech 27. září až 1. října 1925, dále na mezinárodním kongresu politicky a nábožensky neutrálních soukromých zaměstnanců dne 31. května 1925 v Lucemburku a na mezinárodním kongresu křesťansko-nacionálních soukromých zaměstnanců ve dnech 5.—6. června 1925 v Lucernu. Mezinárodní sdružení pro sociální pokrok zaměstnávalo se velmi podrobně sociální politikou soukromých zaměstnanců na svém kongresu, konaném ve dnech 22.—24. září 1926 v Montreux, když před tím předchůdce jmenovaného sdružení Mezinárodní asociace pro zákonnou ochranu dělnictva dala v r. 1922 podnět k rozsáhlé dotazníkové anketě a na svých kongresech v Basileji r. 1923, kdež přednášející referoval o otázkách soukromozaměstnaneckých a na bernském kongresu v r. 1925 byly dány základy k jednání montreuxskému, jehož se zúčastnilo 139 delegátů z 21 států, i za přítomnosti oficiálních zástupců států. Usnesení učiněné v Montreux jednomyslně dotýká se: Mezinárodních konvencí, kde žádá, aby také platila pro soukromé zaměstnance denní pracovní doba, jež nesmí přesahovati osmi hodin při zachování volného sobotního nebo jiného půldne, zavedení úplného nedělního klidu v obchodech i kancelářích, závírací hodina, která budiž stanovena na 6. a v některých případech na 7. hodinu, ochrany žen a matek, konkurenční klausule, jakož i černých listin. Placená dovolená se zavádí pro zaměstnance i učně a stoupá nárok podle doby zaměstnání. Nárok na plat při nezaviněném neštěstí a vojenské službě má se zaručiti nejméně po dobu 6 neděl a tento nárok vzrůstá dobou zaměstnání. Dané výpovědi v této době jsou neúčinné. Při úmrtí zaměstnancově nabývají nároku na příslušný plat pozůstalí. Při výkonu veřejno-právních funkcí neztenčují se plat. Výpovědní lhůta uznává se jako nejkratší 6nedělní kvartálai, kterážto lhůta zvyšuje se dobou zaměstnání. Zaměstnanec je vázán pouze na 4nedělní výpovědní lhůtu. Odbytné přísluší zaměstnanci počínaje dvouročním zaměstnáním a stoupá podle doby zaměstnání. Ochrana vynálezců-zaměstnanců budiž mezinárodně upravena. Ve státech, v nichž zákony, ujednání nebo zvyklost vytvořily příznivější pracovní podmínky, nesmí

býti tyto uskutečňováním předchozích požadavků zhoršovány. Citované zákonodárství cizích států a zejména usnesení montreuxského kongresu ukazují možnost zlepšení našeho zákonodárství. Praxe poznovu potvrzuje starou a pravdivou sociálně-politickou zásadu: Čím vyšší hospodářská a sociální úroveň zaměstnanců, tím zdatnější a hodnotnější výkony nejen v zájmu jedinců, nýbrž i celku, pro něž musíme všichni pracovat, neboť jest to jediná cesta ke zdravému hospodářskému životu doma i za hranicemi. Soukromí zaměstnanci Československé republiky právem reklamují svůj nový zákon a doufají, že starý závazek, přijatý i touto vládou, bude co nejdříve splněn. V rozhovoru bylo poukazováno zejména k tomu, že nelze zákonem zabránit příznivějšímu posuzování zaměstnanců, vykazujících vyšší kvalifikaci, uváděn požadavek, aby zákon přímo zakázal, aby nezaviněná manka byla srážena ať již z kauce, ať z příjmů zaměstnancových, poukazováno na to, má-li zákonem se zabránit, aby presenční služba vojenská nevedla ke ztrátě místa, že je nutno, aby napomáhal tu i branný zákon tím, že by soukromým zaměstnancům poskytoval jisté výhody a j. Po vyčerpání debaty zakončil schůzi předsedající dr. E. Štern, poděkovav posl. Kleinovi a zdůrazniv význam mezinárodních snah o úpravu poměrů soukromých zaměstnanců, jimž ovšem naše předloha zcela nevyhovuje. Ale i tak znamená pokrok a je si přát, aby přišla co nejdříve do parlamentu a byla uzákoněna i za změněných poměrů v nezhoršené formě.

2. listopadu zahájil Sociální ústav své diskusní schůze o připravované berní reformě. Nejprve tu promluvil »o berní reformě a dělnickém podílňictví« senátor Fr. Modráček. Předsedající prof. Macek při zahájení schůze uvedl, že k ní dala podnět dávná myšlenka Modráčkova, aby podíl dělnictva na čistém zisku dostávalo se berních výhod, při nejmenším aby při výdělkových daních odpočítávány byly od daňové základny podobně, jako je již dnes při tantiémách. Nato sen. Modráček ukázal na význam dělnického podílňictví. Je jistě v zájmu národohospodářském, vzbudit interes zaměstnancův na úspěchu podniku. To je možno jen dvojím způsobem: buď účastí jeho na zisku podle výkonnosti nebo podle mzdy, nebo tím, že zaměstnanec se stane spoluvlastníkem podniku. Spoluvlastnictví, k němuž vede dělnické podílňictví, je ovšem formou dokonalejší a má i větší hospodářské výsledky. Podíl na zisku, vyplácený v hotovosti, je vedle mzdy poměrně nepatrný. Proto nebude zaměstnanci těžce pocitováno, dostane-li se jim podíl na zisku místo v hotovosti v tak zv. dělnických akciích. Spoluvlastnictví jejich na podniku, které se tím zakládá, zakládá i společnou odpovědnost a zvyšuje mravní zájem dělnictva na zdaru podniku. Ovšem rozšíření, kterého se dosud dočkalo dělnické podílňictví, je velmi skrovné. Jde i ve velkých státech jen do desítek, nejvýše do nějakého sta podniků. Zákonná forma dána mu jen ve Francii zákonem z r. 1917 o anonymních společnostech s dělnickým účastenstvím. Ač je dělnické podílňictví málo rozšířeno, je přes to důležitou sociální formou vysoké mravní hodnoty. A jistě má i budoucnost, jakmile se změni mentalita zaměstnanců i zaměstnavatelů. K tomu je však třeba uvědoměle působiti a zejména také ulehčovati zakládání dělnického podílňictví. U nás však je berní systém ztěžuje, ba téměř znemožňuje. Jaké stanovisko zaujímá teď připravovaná berní reforma? Prostě úplně pomíjí tuto podnikovou formu. Je však třeba, aby při daních výdělkových, všeobecné i zvláštní, poskytnuty byly dělnickému podílňictví jisté výhody. U všech poplatníků je snaha, s níž musíme chtíce nechtíce počítati, nepřiznávatí všechen čistý zisk, aby se předešlo příliš vysokému zdanění. Dělnické

podílnictví může však nastoupit jen při vyšším čistém zisku. Progrese výdělkové daně je tu závadou, které lze čeliti jenom tím, že by podíl všech zaměstnanců, tedy i dělnictva, na čistém zisku se odpočítával od daňové základny. V samé berní reformě jsou místa, která opravňují požadavek, aby byl brán zřetel i na dělnické podílnictví. Tak od zvláštní daně výdělkové jsou osvobozeny různé korporace z důvodů sociálních, nebo jsou jim přiznány aspoň daňové výhody (podniky dobročinné, družstva). Ale i dělnické podílnictví zasluhuje stejného zřetele z důvodů sociálních; je jistou formou družstevnictví: Podnik sice zůstává kapitalistický, ale má již v sobě zárodek formy družstevní. Jinde berní reforma připouští odpočítávat od daňové základny tantiemy zaměstnanců. Proč by stejným právem neměl býti odpočítáván i podíl na zisku, jímž vlastně tantiemy přece jsou, i když jde o dělnictvo? Nutno proto jako minimum při berní reformě požadovat, aby při všeobecné i zvláštní dani výdělkové byl od daňové základny odpočítáván podíl všech zaměstnanců, tedy i dělníků, na čistém zisku. V tom směru je třeba změnit resp. doplnit § 55, větu 2, a a § 79 ad g). V zajímavé debatě, která se potom rozvinula, připomněl prof. Macek, že snad požadavek v tomto směru na berní reformu mohl by se zdát předčasný, když nemáme dosud zákona o dělnickém podílnictví. Ale jde tu o to, aby zatím aspoň se nepřekáželo dobrovolným pokusům, k nimž časem někteří sociálně pokročilí podnikatelé jistě se odhodlají, jak dosvědčuje již pokus Pálkův, třeba zatím se nesetkavší se zdarem. Dr. Štern upozornil, že je jistě podivné a nelogické, že nebyl z daňové základny vyňat podíl na čistém zisku všech zaměstnanců, když tantiemy a remunerace vedoucích úředníků podle § 79 sub g) a h) se mohou odpočítavati. Proč má se měřiti dělníkům jinak? Dále ukazuje na konkrétních poměrech akciové společnosti na šicí stroje v Soběslavi, jak je nutno neztěžovati dělnické podílnictví. Zatěžování jeho snadno může vésti k tomu, že dělnictvo dávalo by přednost vyplácení podílů na zisku v hotovosti před dělnickým podílnictvím. Dále ukazuje, že podíl na zisku u nás pro hornictví je již uzákoněn a užívá se ho pro účely sociální a zdravotnické, jež jsou tedy postihovány každým jeho zatížením. Konečně tajemník Mimra připojuje se k vývodům senátora Modráčka, ale upozorňuje, že berní úlevy samy nepřivodí tu nápravu. Otevrou jí pouze vrátka, asnadní jí. Přivoditi jí mohou uvědomění zaměstnanců a sociální cítění zaměstnavatelů. Po formální stránce navrhl, aby mínění na schůzi projevená byla obvyklou formou tlumočena předsednictvem Sociálního ústavu povoláním kruhům. Prof. Macek slíbil tak učiniti, konstatovav jednomyslnost schůze v požadavku po naznačeném doplnění příslušných míst berní reformy.

10. listopadu promluvil o osnově zákona o přímých daních se zřetelem k sociální a daňové spravedlnosti známý odborník ve věcech daňových dr. Emil Meissner (z Německého Brodu). Schůzi zahájil předseda dr. Lev Winter, který vzpomenu, že Sociální ústav věnoval připravované berní reformě pozornost již přednáškou senátora Frant. Modráčka, jehož podněty Sociální ústav sdělil vládě a jednotlivým klubům poslaneckým. Přednáškou dra Meissnera chce ústav pokračovati v této snaze, osvětliti návrh berní reformy se stanoviska sociálního. Dr. Meissner nato v úvodu svých výkladů důrazně připomněl, že daňová reforma musí býti řešena nestranně a věcně. Demagogie, politické nebo stavovské stranictví jsou řádné reformě na závalu. Není sporu, že reforma má býti spravedlivá. Ale co je daňová spravedlnost?

Není absolutní daňové spravedlnosti, je jenom relativní. V theorii není soustavy, jež by byla všeobecně uznávána za spravedlivou. Historie ukazuje, jak se tu názory měnily. I dnes každý stát má svůj systém berní; systémy ty navzájem se velmi liší. Proto nebude formulovat své podněty k berní reformě podle toho, jak sám pohlíží na daňovou spravedlnost, ale bude pouze zkoumat, zda osnova uskutečňuje své vlastní požadavky. A tu klade si osnova za úkol, přizpůsobit soustavu přímých daní daňové únosnosti, přizpůsobit ji změněným poměrům (valorisace), sociálnímu duchu dnešní doby, požadavku stejnoměrného a spravedlivého rozdělení daňového břemene, požadavku, aby výše zatížen byl výnos kapitálový než pracovní a principu daňové progresse. To jsou zásady, které si osnova vytkla. Jak jim odpovídá daň důchodová? Na prvním místě tu máme otázku daně prostého minima. Minimum to bylo dosud 6000 Kč. Osnova nyní navrhuje 7000 Kč a při určitém počtu dětí 9200 Kč, 11.000 Kč, 13.000 Kč. Je však daněproste minimum vůbec odůvodněno a v jaké výši? Podle důvodové zprávy osnovy každý občan má být povinen platit daň, neboť každý má vědomě plnit svoji povinnost ke státu. To je zásada všeobecnosti daně. Ovšem všichni, tak jak tak platí určité daně — daně nepřímé. Osnova však má patrně na mysli jen daně přímé. Ale tu sama prolamuje zásadu všeobecnosti při dani výdělkové i rentové, ba u důstojníků i při dani důchodové. Ostatně připuštěním daněprosteho minima uznává osnova také výjimky z daňové všeobecnosti, ovšem jen z důvodů berně-technických. Ale nešla tu do důsledků. Aby mohla se stanovit výše daněprosteho minima, k tomu schází statistický podklad. Podle výkazu předepsaných daní z roku 1920 bylo s důchody do 10.000 Kč 543 tisíce poplatníků z celkového počtu 825 tisíc. To jsou plně dvě třetiny všech poplatníků. Jejich osvobození by uvolnilo berní úřady od dvou třetin práce. Ušetření práce bylo by snad hospodárnější pro stát než výnos daně. Ale o minimu daněprostem vedle berně-technických důvodů musí rozhodovati i důvody sociální. Osvobození tu nastupuje, poněvadž se nepředpokládá u poplatníka daňová způsobilost. Daň jistě nemá zasahovat prostředky pro úkoj nejnmutnějších potřeb občana. Kde je však tato hranice? Řečník omezí se na posouzení, zda byla provedena valorisace u srovnání se stavem v bývalém Rakousku. Roku 1896 bylo stanoveno daněproste minimum na 1200 K, roku 1914 bylo navrženo na popud samé panské sněmovny zvýšení na 1600 K. Valorisováno podle osnovy (v nejnižším poměru, t. j. 6 a půlkrát), znamená 1600 K předválečných našich 10.400 Kč. Valorisace osnovou tedy provedena nebyla. To uznává i důvodová zpráva a odvolává se na výhody, poskytované pro početné rodiny. Ale ani 9200 Kč a 13.000 Kč pro rodiny s více dětmi nepřesahuje valorisaci; neboť i dříve byly slevy, ba i osvobození pro početné rodiny. Osvobození bylo podle výše příjmů při dvou a pěti dětech tam, kde nyní se navrhuje jen při pěti a sedmi. Při sedmi dětech bylo daňové minimum 2400 Kč, jež valorisováno, je dnešních 15.600 Kč. Při 12 dětech bylo daněproste minimum 3000 K, což je téměř dnešních 20.000 Kč. Při daněprostem minimu nebyla tedy valorisace vůbec úplně provedena. Daněproste minimum závisí i na drahotních poměrech. Nemělo by proto minimum to být pohyblivé a stanoveno ročně? Zásadě daňové všeobecnosti odporuje § 2, bod 7., podle něhož osvobození jsou státní zaměstnanci, kteří na základě speciálních zákonů nemají aktivního práva volebního. V bývalém Rakousku byly vojenské osoby, na

kteřé se tu myslí, zproštěny od daně důchodové co do služebních platů. U nás byli stejně jako ostatní státní zaměstnanci podrobeni daní. Teprve loňský požitkový zákon osvobodil služební platy vojenských osob od daně důchodové. Nyní daňová reforma osvobozuje je, ale pouze pod podmínkou, že nebudou mít aktivního volebního práva. Tato souvislost je nešťastná. V bývalém Rakousku byl trestný, kdo by poskytl nebo slíbil majetkový prospěch za to, aby volič nevykonal volebního práva. A nyní u nás má zákon občanům poskytovat za to, že nebudou mít volebního práva, berní úlevy. Tím se volební právo znevažuje. Jakékoli jeho spojení s osvobozením od daní odporuje demokratické myšlence. Odtud je pouhý krok k parole: kdo neplatí daně, ať nemá volebního práva. Další závažnou otázkou je stanovení daňového základu, to jest toho, z čeho se daň vlastně vyměřuje. Pokrokem osnovy je, že je to skutečný důchod, kdežto dosud se vyměřovala daň z důchodu, propočítaného za rok. Vadou, snad pouhou redakční chybou je, že zapomenuto osvobodit od daně důchodové příjem kapitálu ze životního pojištění, jak bylo dosud. Srážky pojistných premií od daňového základu rovněž nebyly valorisovány. Dříve bylo možno srážeti 300, po případě 600 K, nyní lze srazit 1000 Kč a 2000 Kč, ač při plné valorisaci by srážky měly býti 2000 a 4000 Kč. To je zhoršení i proti dnešku, kdy lze srážet 1200 a 2400 Kč. Nebyla-li provedena valorisace u daněprostého minima a u srážek pojistných premií, je osnova velmi benevolentní tam, kde jde o srážky paušálu za pracovní oděv pro poplatníka. V bývalém Rakousku při dělnické mzdě do 3000 K mohly se srážet skutečné náklady na pracovní šat, náradí a pod. U nás z důvodů berně-technických paušalisovány náklady ty 15% a rozšířeno jejich připuštění na všechny zaměstnance s podmínkou, že šlo o skutečné režijní vydání. Osnova proti tomu zvyšuje paušál při příjmu do 20.000 Kč na 20%, při příjmu od 20.000 Kč na 10%. Povoluje však tento paušál nejen do 24.000 Kč, nýbrž do 50.000 Kč, ba připouští i při příjmu od 50.000 Kč do 100.000 Kč, kde se pracovní šat a náradí jistě nepotřebuje, srážku 5%. Srážky ty pak nejsou podmíněny skutečným vydáním. Tím odňat byl ustanovení tomu původní ráz a jde tu nyní jen o prostou slevu na daních. Jinde, na př. vůči různým poplatníkům u daně výdělkové, není podobné benevolence. Mnoho zájmu veřejnosti vyvolalo ustanovení § 17, ad 6, a § 78 e), podle nichž od důchodu zaměstnavatele nemohou býti odečteny při stanovení daňového základu příspěvky na sociální pojištění, daně a dávky, platí-li je zaměstnavatel za zaměstnance, nad míru zákonem uloženou. Podle důvodové zprávy má toto ustanovení výchovný účel: má působiti k tomu, aby si každý uvědomoval svou povinnost vůči státu. Ale je účelem daní vychovávat občanstvo? Zpráva docela tvrdí, že je nemorální, platí-li zaměstnavatel za zaměstnance uvedené příspěvky. To však se příčí dosavadnímu nazírání, projevovanému i zákony. Zdá se, že toto nové morální nazírání vzniklo teprve, když byl uzákoněn zákon o sociálním pojištění. Je třeba všimnout si, jaký bude mít výsledek tato novota pro stát. Uvedená vydání jsou součástí mzdy. Některý zaměstnavatel prostě o tuto částku zvýší plat. Jiný bude platit příspěvky prostě dál ze svého a utrpí újmu tím, že nebude si moci výdaj srazit od své daňové základny, ač jde tu o vydání provozovací. Ale při tom nastane tu dvojitý zdanění; z částky té bude platit daň zaměstnavatel i zaměstnanec, k jehož platu podle dosavadních rozhodnutí se uvedená částka právě jako součást mzdy přiráží. Konečně někteří zaměstnavatelé využijí ustanovení toho ke snížení platů. A je jisté

otázkou, zda za dnešních poměrů je vhodno vydati zákon, který by takto působil. Při s a z b á c h daně důchodové setkáváme se i s jistou nestejnomyšlností, způsobovanou tím, že jedni platí daň podle přesné sazby, druzí více, třeba jen o nepatrnou částku. A to ti, kteří musí platit poplatek ze služebních smluv. Proto měl by býti zákon o služebních smlouvách současně s provedením berní reformy zrušen. Konečně přicházíme k úpravě d a ň o v ý c h s r á ž e k s e m z d y. Jimi ovšem nestanoví se teprve poplatnost dělníkova, nýbrž jenom se zabezpečuje odvádění daní. Již podle zákona z roku 1919 mohla se daň srážet se mzdy jednotlivým dělníkům. Ale odpor veřejnosti vedl ke zrušení toho ustanovení dříve ještě, než nabylo platnosti. Nyní se věc zase zavádí. A setkává se opět s velmi značným odporem širokých vrstev. Působí tu jistě psychologický moment: neboť od malých poplatníků se tu daň požaduje v době, kdy velkým se snižuje. Ale domnění, že se daň snižuje, vyvolala jenom důvodová zpráva osnova. Ve skutečnosti berní reformou se daně nesnižují, nýbrž až na malé výjimky zvyšují. Rovněž nepříznivě působí, že toto ustanovení o daňových srážkách s dělnické mzdy přichází současně s ustanovením, že zaměstnavatel nesmí od svého daňového základu srážeti daň, placenou za zaměstnance. Řečník nestavěl by se proti uvedeným ustanovením, kdyby bylo zrušeno ustanovení, že zaměstnavatel daň placenou za zaměstnance nesmí srážeti od svého daňového základu a když by bylo daněproště minimum valorisováno. Jiná věc je, je-li vhodný navržený systém. Nezavede-li se ustanovení o daňových srážkách s dělnické mzdy, bude mít dělník na krku celé vyměřovací řízení. A není pochyby, že raději zaplatí nepatrnou částku, než by měl tahačky s berními úřady. Rovněž vymáhání daně by bylo pro dělníka horší. Proto není referent proti daňovým srážkám se mzdy, ale požaduje, aby v osnově bylo jasně výtčeno, že s denního platu se srážky nemají činit, nejméně teprve s týdenního. Dále: podle osnovy budou musit zaměstnavatelé podávat o daňových srážkách berním úřadům výkazy; bylo by třeba tu ustanovit, že ve výkazech těch musí zvláště vyznačit zaměstnance zaměstnané celoročně a zvláště zaměstnané pouze po část roku. U těch, kdo jsou celoročně zaměstnaní, berní správa snadno zjistí, nedostoupila-li jejich mzda daněproštěho minima, a v tom případě by musila z moci úřední přivoditi nápravu; u ostatních zaměstnanců musila by dáti poplatníkovi tištěné poučení, že má právo žádat, aby bylo provedeno řádné vyměření. Pokud jde o v š e o b e c n o u d a ň v ý d ě l k o v o u, je pokrokem, že bude vyměřována určitým procentem ze skutečného zisku. Za pokrok také se prohlašuje, že snižuje všeobecnou daň výdělkovou o 20% u podniků, jejichž výtěžek je bez podstatného spolupůsobení kapitálu podmíněn osobní činností poplatníkovou tak, že trvalé provozování jeho není bez této činnosti možným. Ve skutečnosti, však je to zhoršením. Podle starého zákona mohlo tu býti snížení až o 3 stupně, a ty tři stupně až do sazby 5600 Kč byly více než 20%. Zhoršení také je, snižuje-li se daň až o 50% při daňovém základu do 10.000 Kč a nastává-li úplné osvobození při daňovém základu do 7000 Kč pro nuzné poplatníky, kteří pracují nejvýše s jedním dělníkem pomocným, kdežto dříve u nuzných poplatníků nadcházelo v těchto případech vždy osvobození od celé daně. Příznivější měřítko má osnova pro pachtýře, kde nastává osvobození v podobném případě bez omezení na výši výtěžku. Sazby většinou se zvyšují proti dosavadním skutečným sazbám. Snížení v nich však působí prý limitování s a m o s p r á v n ý c h p ř i r á ž e k. To však je optický klam.

U přírůzek do 900% nastane vlastně zvýšení. Mnohem příznivěji je upravena daň pozemková. Důchod z držby pozemkové v roce 1913 byl 215 milionů, v roce 1920 však 2670 milionů, takže se zdvaceteronásobil. Ale pozemková daň v roce 1913 a v roce 1920 byla úplně stejná. Prof. Engliš navrhoval své doby zavést výdělkovou daň i pro zemědělské podniky. Ale pan ministr Engliš se jím neřídil. Osnova berní reformy pozemkovou daň nevalorisovala. Tím vzniká velká nestejnomyšlnost vůči všeobecné dani výdělkové. Pozemková daň není ani progresivní. Jí páčáno je bezpráví i na malozemědělcích. Kdyby všichni platili všeobecnou daň výdělkovou místo daně pozemkové, tu na př. ten, kdo dnes platí 1000 Kč, by platil 4000 Kč, a následek toho by byl, že by řada malozemědělců nemusila platit ničeho. V pozemkové dani nejsou také limitovány samosprávné přírůzky. Podle dra Meissnera měla by býti od 10 do 15 ha pozemková daň osvobozena od přírůzek mimořádných a přírůzkám samosprávným by měla podléhati jen ve výši limitované, jako je při všeobecné dani výdělkové. Dnes malozemědělec platí na pozemkové dani s přírůzkami až dvakrát více, než kdyby platil daň výdělkovou. Naproti tomu při příjmu 500.000 Kč platí velkostatkář osmkrát méně, než by platil při dani výdělkové. Konečně je třeba přihlídnouti i k řízení, bez jehož správnosti nejsou nic platny ani nejlepší materiální předpisy. Slibovalo se, že berní reforma přivede zjednodušení řízení. Ale to se nestalo na prospěch poplatníků, nýbrž na prospěch úřadů. Poplatník bude vydán úplně v područí vyměřovacích úřadů. Kdežto poplatník musí vésti o svém příznání důkazy, komise může ukládati daň podle volného uvážení. Při odvolání může býti daň i zvýšena. Odvolání, jež byla dosud kolku prostá, nyní musí býti kolkována. Při vymáhání daně podržuje osnova politickou exekuci, pochodící z dob absolutismu, ač měla by býti zachována pouze exekuce soudní. Z praxe je známo dosti případů, kdy politická exekuce byla vedena pro daně zaplacené, při povolených lhůtách a pod. Mimo to osnova připouští námítky — a ty nemají odkladného účinku — jen do osmi dnů. Politických exekucí je poměrně velký počet, jenž by jistě klesl, kdyby musily býti vedeny exekuce soudní. Osnova dojde nyní parlamentního projednání, které mohlo by přivoditi ještě leckterá zlepšení. Ovšem, nesmí se s ní spěchat. Je nemožné požadovat, jak se stalo, aby interesované korporace podaly dobrá zdání do 14 dnů o osnově, na které se pracovalo od roku 1921 do roku 1924, než byla předložena daňové desítce, která na ní pracovala půl roku, o osnově, kterou ministr financí dr. Engliš studoval plný rok. Předseda dr. Winter poděkoval referentovi za jeho zajímavou přednášku. Poněvadž doba pokročila, odložen byl rozhovor do příští schůze, kterou slíbil svolati do 14 dnů; s pozvánkami ke schůzi té slíbil, že dá rozeslati interesentům obsah svrchu uvedeného referátu. Po provedeném rozhovoru bude vydána tiskem zpráva o jednání Sociálního ústavu o osnově berní reformy.

O invaliditě od nemocí živnostenských a úrazovém pojištění promluvil 16. listopadu univ. prof. dr. Fr. Procházk, jenž v podstatě uvedl: Všeobecně se uznává, že je nutno vydati nový zákon o úrazovém pojištění dělnickém. V poradách o něm bude zajisté též uvažováno o tom, mají-li býti do zákona pojaty i živnostenské choroby (aspoň některé), jak je tomu již dlouho ve Švýcarech a cdloňska v Německu. Je-li základem úrazového pojištění nebezpečí, které tkví v podniku samotném a ve způsobu práce, pak stojí úrazům velmi blízko choroby, které mají svůj původ také v podniku, jako na př. živno-

stěnské otravy. S hlediska lékařského je nemožno zařaditi živnostenské choroby přímo mezi úrazy, je toliko možno je po stránce pojišťovací přiřaditi k úrazům a pak bude nutno přesně vymeziti, které určité choroby mohou býti zákonitě na roveň postaveny úrazům. Jest zásadní rozdíl mezi úrazem náhle vzniklým a chorobou živnostenskou, která se vyvíjí ponenáhlu. Také pojem choroby živnostenské nelze ještě dnes v praxi přesně vymeziti pro nezbadanost chorob dělnických. Aby se v tomto směru stala náprava, je třeba, aby byla zdokonalena živnostenská inspekce po stránce zdravotní ustanovením zvláštních živnostenských lékařů. Dále pak bude nutno řádně vybudovati nemocenskou statistiku u nemocenských pojišťoven a při Ústřední sociální pojišťovně. Jen dobrá statistika může býti základem pro poznání a posouzení zdravotních poměrů dělnictva. Předseda dr. Winter poděkoval referentovi a připomněl, že projednávaná otázka stane se u nás v dohlednu akutní. V býv. Rakousku byla úrazové zábrany a pojištění věnována původně velmi značná pozornost, která však později byla potlačena zájmem, jež si vynutil rozvoj pojištění nemocenského. Dnes, když u nás nemocenské, invalidní a starobní pojištění je upraveno do jisté míry trvale, bude patrně věnována zase větší pozornost potřebám úrazového pojištění. Ještě za jeho působení v úřadě ministra sociální péče byly ustaveny dvě komise, zabývající se ochranou od úrazů. Je to jednak komise pro technickou a zdravotní ochranu osob výdělečně činných, která, jak patrně i z jejího označení, hodlá věnovati pozornost nemocem z povolání, jednak komise pro reformu úrazového pojištění, která jistě také nevyhne se otázce rozšíření úrazového pojištění na nemoci živnostenské. Vítá, že jsou přítomni čelní členové obou komisí, kteří jistě podají dnešní poradě podrobnou zprávu o tom, jak uvedené komise se stavějí k otázce nemocí z povolání. V zajímavé debatě, která se nato rozvinula, vzpomněl vrchní živnostenský inspektor min. rada Ing. Pokorný, že právě před rokem konala se v Sociálním ústavě debatní schůze, z níž vyšel podnět, obnovit komisi pro technickou a zdravotní ochranu. Komise ta nebyla dosud ustavena. Jednání o ní je ještě ve stadiu dotazníkovém. Důležité složky, které právě při ochraně úrazové nelze pominouti, dosud nezodpověděly rozeslaný dotazník (vypracovaný návrh stanov). Není však pochyby, že do práce této komise bude pojata i ochrana od živnostenských chorob, zejména při preventivní péči a při projednávání nových předpisů ochranných. Zde pracuje se již meritorně; tak na př. koná se šetření o šedém zákalu očním u sklářů. Mimo živnostenské inspektory věnuje věci pozornost i příslušná organizace zaměstnavatelská. Nato náměstek ředitele pražské úrazové pojišťovny, dr. Trnka, uvedl, že úrazovým pojišťovnám bylo své doby uloženo připravovati návrh na reformu zákona o úrazovém pojištění. Jednotlivé ústavy již vypracovaly návrh osnovy, v níž ovšem pojata ustanovení, že podnikatel je povinen starati se o technickou i zdravotnickou ochranu zaměstnanců. Zanedbává-li svou povinnost, je stíhán zejména také vyšší sazbou. Nově pojata ustanovení, že úrazová pojišťovna sama také může kontrolovat bezpečnostní a zdravotní opatření. Vlastní ochrana však může býti řádně zabezpečena teprve speciálními nařízeními pro každý jednotlivý obor výroby. Pokud jde o nemoci živnostenské, rozšiřuje u nás návrh osnovy úrazové pojištění v souhlase s usnesením loňské mezinárodní konference práce v Ženevě pouze na nemoci z povolání, způsobované otravou olovem, rtutí a fosforu. Ve Švýcarsku i v Německu ovšem jdou dále nad tyto tři případy: švýcarský seznam jedů vypočítává jich

třicet čtyři, německý zákon zná jedenáct chorob živnostenských. Ale nutno uvážit, že je diagnosa chorob z povolání, jak uvedl sám referent, velmi obtížná. V dalším jednání gen. tajemník Ústřední sociální pojišťovny dr. Štern ukázal, jak je významno, že nemoci z povolání byly na loňské mezinárodní konferenci práce zahrnuty do úrazového pojištění, ač právě v západních státech jsou poměry úrazového pojištění organizačně mnohem horší; neboť západní státy jsou proti monopolu v úrazovém pojišťování. Mimo to nutno pamatovat, že mimo konvenci byla přijata i rekomandace, která doporučuje studovat otázku a sestavit seznam dalších nemocí z povolání. Dále upozorňuje na klamné mínění, místy projevované, že invalidní pojištění může nahrazovat pojištění úrazové. Invalidní pojištění zde nedostačuje, jednak proto, že je vázáno určitými podmínkami (čekací doba), jednak, že zejména u mladých zaměstnanců byla by invalidní renta mnohem menší, než úrazová. Plně uznává nutnost zdravotní inspekce, na kterou upozorňovala již schůze Sociálního ústavu, zabývající se počátkem roku 1923 otázkou živnostenské inspekce. Rovněž je třeba jednotné a zlepšené statistiky nemocnosti. V cizině leckde již je věnována nemocem z povolání odborná pozornost; tak na př. v Miláně je zvláštní klinika práce, kam nemocenské pojišťovny posílají všechna typická onemocnění dělníků. Náměstek ředitele pražské úrazové pojišťovny JUC. Hlavatý připomíná, že návrh reformy úrazového pojištění je již u ministerstva sociální péče. Návrh ten, jak již bylo uvedeno, věnuje pozornost nemocem z povolání. Ovšem omezuje se zatím na chronické otravy jedy, uvedeny v konvenci přijaté mezinárodní konferencí práce. Jíti dále nelze dotud, dokud nebude přesně vymezen pojem nemocí z povolání. Vrchní zdravotní rada dr. Kalmus dovozoval, že je nutno postarat se o řádnou výchovu lékařů, aby byli způsobilí ke zdravotní inspekci. Na našich vysokých školách dosud není stolice živnostenské hygieny, která by měla býti i na universitách, i na technikách. Živnostenská hygiena přednáší se dosud buď v rámci všeobecné zdravovědy nebo v rámci sociálního lékařství. Ale ani tyto stolice nejsou pro její potřeby po věcné stránce dostatečně vstrojeny. Nemáme dosud ústavu, kde by se mohla konat příslušná zkoumání a po případě kursy pro praktické lékaře. V cizině, na př. v Drážďanech, jsou podobné kursy nejen pro lékaře, nýbrž i pro živnostenské inspektory, a poučování jsou o živnostenské zdravovědě úspěšně i dělníci. V Mnichově působí podobně, zejména také příslušnou expozicí Arbeitermuseum. Pokud jde o vzdělání lékařů, je nutno také pamatovat, že lékaři živnostenští (zdravotní inspekce) nemohou se obejít bez určitých, dosti značných znalostí technologických. V doslovu podal referent prof. dr. Procházka některá vysvětlení, zejména pokud jde o výpočet živnostenských chorob: mezi 34 nemocemi z povolání, jež zná zákon švýcarský, je třicet otrav, objevujících se nahodile, a tři nemoci nakažlivé, jež vlastně mezi živnostenské choroby nepatří a které při prokázané souvislosti s prací jsou odškodňovány i dnes. V Německu je výčet chorob sestaven opatrněji. Došli k jedenácti nemocem z povolání na základě své vlastní přesné statistiky. U nás by bylo nutno tento seznam chorob z povolání přizpůsobit podle zvláštních poměrů našich, tak na př. některé otravy (fosforem) nebo některé nemoci (červíkovitost horníků nebo tuberkulosa v kobaltových hutích ve Schneebergu) u nás se vůbec nevyskytují. Je úkolem živnostenské inspekce ukázat, kde jsou zdroje nemocí z povolání a jak časté je jejich nebezpečí. Uznává i nutnost nápravy ve výchově lékařů. Domnívá se však, budou-li zave-

deni živnostenští lékaři (zdravotní inspektoři), že příslušné stolice na vysokých školách stanou se prostě nutností. Za důležitější považuje brzké opatření laboratoří. V tom směru nastane u nás náprava asi do dvou let, do kdy je slíbeno uvést v život a práci příslušné oddělení státního zdravotnického ústavu.

Z vnitřních prací je uvést zejména sčítání dělnických knihoven, jež bylo provedeno za pomoci statistického oddělení ministerstva sociální péče a statistické kanceláře hlav. města Prahy. Statistická data zde sebraná byla zpracována ve dvou kartogramech a dvou diagramech jednak pro výstavu mezinárodního sjezdu knihovnického v Praze (prací statistického oddělení msp.), jednak pro výstavu Masarykova lidov ýchovného ústavu, oddělení Dělnické akademie (prací II. jednatele Aug. Žaluda). Mimo to bylo provedeno za spolupráce živnostenských inspektorátů sčítání závodních výborů, jež nám přineslo jejich prvou statistiku a podrobný soupis (seznam), jež bude uložen v sociálním archivu. Statistiku tu zpracoval jednatel II. pracovního odboru Sociálního ústavu, dr. Jos. Kotek, jehož práci otiskuje »Sociální revue«, VII. ročník (1926), str. 481. Konečně je tu uvést, že II. jednatel navštívil letošní zdravotnickou a dělnickou výstavu českého západu v Plzni pro evidenci materiálu a pro sledování výstavní techniky u nás v tomto oboru.

Ze styků s cizinou třeba zaznamenati účast na letošním sjezdu Mezinárodní asociace pro sociální pokrok v Montreux, na němž zastupovali Soc. ústav posl. Rob. Klein, dr. Jar. Kose a dr. Evžen Štern. O jednání sjezdovém referuje Soc. revue v tomto čísle (str. 485.). Na valném shromáždění, jež konal ve Vídni 23.—25. září Verein für Sozialpolitik, byl za Sociální ústav Č. S. R. univ. prof. dr. H. Rauchberg. Na návrh jeho a dra Fuchse-Tübingen byla dána na pořad nejbližších jednání — mimo určenou již otázku o cenové politice kartelů — otázka bytová. Přípravou materiálu byl pověřen zvláštní výbor, v němž zasedá i prof. Rauchberg. Úkolem výboru toho je vypracovati podrobný dotazník o bytové a stavební politice, určití, v kterých zemích má se dítí zkoumání (bude mezi nimi i Československo) a látku získanou zpracovati. Návrh dotazníku vypracoval rovněž prof. Rauchberg. Na pořadu letošního zasedání byly: Krise světového hospodářství — Přelidnění západní Evropy a nezaměstnanost — Přesunování daní.

Z Masarykovy sociologické společnosti.

Poprázdňinovou svou činnost zahájila Masarykova sociologická společnost 22. října přednáškou dra E. Chalupného o demokracii východu a západu podle nauky indického sociologa Mukerjee. Na to 15. listopadu přednášel o filosofii dějin, její podstatě a oprávnění dr. L. J. Fischer, podle něhož na rozdíl od ostatních věd, vyhledávajících obecné vztahy, jimiž je poutána mnohost jedinečných dat, usiluje historie o konkrétní determinaci právě těchto jedinečných dat. Nezmocňuje se ovšem dat všech, nýbrž podrobuje je plánovitému výběru. Ráz tohoto výběru opět jest podmíněn celkovým pojetím zákonitosti historického, resp. sociálního dění. Metodický postulát sociálního konsensu dovádí k tomu, aby mnohost činitelů, určujících průběh historického dění, byla sečleněna v hierarchickou stupnici tak, že činitel, považovaný nejnaléhavějším (Lacombův pojem »urgence«), stane se jako by střediskem, determinujícím činitele všechny ostatní a s nimi celý tok dění. Výsledkem tohoto postupu